

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Możliwości i efekt synergii zapobiegawczego przystosowania się do zmiany klimatu w celu promowania zrównoważonego charakteru i jakości życia w regionach i gminach – jakie warunki ramowe są konieczne?

(2021/C 37/06)

Sprawozdawca:	Markku MARKKULA (FI/EPL), członek rady miasta Espoo
Dokument źródłowy:	Wniosek prezydencji, art. 41 lit. b) ppkt (i)

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Światowa sytuacja nadzwyczajna przyspieszająca działania

1. Podkreśla, że przywódcy polityczni powinni traktować zmianę klimatu jako sytuację nadzwyczajną oraz globalne zagrożenie, którym należy wspólnie zaradzić za pomocą wspólnych działań i norm, przełamując schematyczne myślenie i bariery. UE powinna odgrywać aktywną i wiodącą rolę w przechodzeniu na gospodarkę neutralną dla klimatu i bardziej odporne społeczeństwo, aby chronić sprzyjające warunki życia i zapewnić stosowanie jasnych, wiarygodnych i równoważnych procedur dla europejskich przedsiębiorstw oraz instytucji publicznych i prywatnych na całym świecie.

2. Podkreśla znaczenie aktywnej roli miast i regionów, które powinny połączyć siły z przemysłem lokalnym i międzynarodowym w celu przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków poprzez przyjmowanie coraz ambitniejszych i realistycznych celów. Zaznacza, że konieczne jest przyspieszenie działań we wszystkich odnośnych obszarach polityki UE, zwiększenie finansowania na przystosowanie się do zmiany klimatu, wspólne opracowanie odpowiednich metod i instrumentów przystosowawczych, pogłębienie współpracy transgranicznej oraz wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk, a także rozwinięcie odporności, zdolności przystosowawczych, rozwiązań opartych na zasobach przyrody i możliwości innowacji.

3. Odnotowuje, że ok. 800 samorządów regionalnych w 17 państwach członkowskich ogłosiło stan zagrożenia klimatycznego, co odpowiada około 40 % obywateli UE na poziomie lokalnym i regionalnym. Zauważa, że lokalni i regionalni przywódcy polityczni dodatkowo zwrócili uwagę na obecną poważną sytuację spowodowaną światowym kryzysem klimatycznym i oficjalnie przyjęli do wiadomości i ogłosili związany z tym stan zagrożenia. Podkreśla, że stanowi to wielkie wsparcie dla aktywnego przywództwa dążącego do Europy neutralnej dla klimatu poprzez położenie akcentu na perspektywę oddolną⁽¹⁾.

4. Zaznacza, że pandemia COVID-19 sprawiła, że jeszcze pilniejsze stały się wczesne i skoordynowane działania. Obecne doświadczenia związane z pandemią uwiarydowiły, jak bardzo potrzebne jest zwiększenie odporności systemów społecznych i gospodarczych na zakłócenia o wielkiej skali oddziaływania, ponieważ nieprzewidziane kryzysy stwarzają złożone zagrożenia, zwłaszcza w zbyt wąsko ukierunkowanych gospodarkach.

5. Zwraca uwagę, że polityka łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej w UE musi być lepiej zintegrowana zarówno z sektorem publicznym, jak i prywatnym, a także z działaniami obywateli w obszarach unijnej polityki klimatycznej: unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS), decyzji dotyczącej wspólnego wysiłku redukcyjnego oraz użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa (LULUCF). Aby osiągnąć neutralność klimatyczną do 2050 r., UE musi przyspieszyć dekarbonizację działalności we wszystkich sektorach. Miasta i regiony, we współpracy z przemysłem, ponoszą główną odpowiedzialność za dziedzinę decyzji dotyczącej wspólnego wysiłku redukcyjnego, w szczególności za ogrzewanie, chłodzenie, użytkowanie gruntów i transport.

Powiązania władz szczebla niższego niż krajowy z celami zrównoważonego rozwoju ONZ i Ramową konwencją ONZ w sprawie zmian klimatu (UNFCCC)

6. Uważa, że władze szczebla niższego niż krajowy muszą odgrywać kluczową rolę w zwiększaniu globalnego poziomu ambicji w dziedzinie klimatu oraz że polityka przystosowywania się do zmiany klimatu powinna odgrywać zasadniczą rolę w lokalizacji celów zrównoważonego rozwoju ONZ. UE musi stworzyć zachęty dla gmin z myślą o realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

⁽¹⁾ <https://climateemergencydeclaration.org/climate-emergency-declarations-cover-15-million-citizens/>

7. Wzywa UNFCCC do oficjalnego uznania roli szczebla niższego niż krajowy i do aktywnego promowania udziału samorządów terytorialnych w polityce łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej oraz do zaproponowania, by strony przyjęły ambitne cele; zwraca uwagę na wkład lokalny w formie dobrowolnych przeglądów lokalnych podkreślających, że miasta są poziomem, na którym podejmowane są skuteczne działania i na którym najlepiej bada się synergie i powiązania między różnymi celami zrównoważonego rozwoju.

8. Postrzega COP-26 UNFCCC za kluczowy krok w kierunku ugruntowania pozycji UE na czele globalnych działań w dziedzinie klimatu i podkreśla, że bieżące działania i zobowiązania miast i regionów powinny odgrywać zdecydowaną i widoczną rolę podczas COP-26. Jest gotów wspierać instytucje UE we współpracy z UNFCCC w celu zwiększenia widoczności i uznania władz szczebla niższego niż krajowy w globalnej dyplomacji klimatycznej i globalnych działaniach w dziedzinie klimatu. W tym kontekście podkreśla rolę współpracy z międzynarodowymi społecznościami i organizacjami sieciowymi, takimi jak ICLEI, Under2Coalition, Regions4, Sojusz Klimatyczny i Zjednoczone Miasta i Władze Lokalne UCLG.

W kierunku skuteczniejszej strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu w oparciu o nowe spostrzeżenia, uczenie się i innowacje

9. Przyjmuje z zadowoleniem projekt nowej, ambitniejszej strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu, w której adaptacja zyskuje na znaczeniu pośród ambicji klimatycznych UE na 2030 i 2050 r. dzięki rozwojowi wiedzy, wzmocnieniu planowania i przyspieszeniu działań oraz uznaniu potrzeby prowadzenia polityki przystosowywania się do zmiany klimatu na szczeblu regionalnym i lokalnym. W związku z tym podkreśla potrzebę skutecznego uwzględnienia kwestii przystosowania się do zmiany klimatu we wszystkich obszarach polityki. Zwraca się do Komisji o opracowanie nowej strategii UE w zakresie przystosowywania się do zmiany klimatu z jasnymi celami i wskaźnikami zgodnie z zasadami aktywnej pomocniczości i proporcjonalności.

10. Uważa, że aby wspierać władze szczebla niższego niż krajowy w ich globalnych działaniach na realizacji celów rzecz zrównoważonego rozwoju, UE musi sama dawać dobry przykład. Obejmuje to współpracę z potencjalnymi partnerami spoza UE w oparciu o wartości UE.

11. Podkreśla potrzebę ogólnoeuropejskiego systemu przystosowania się do zmiany klimatu i dobrze funkcjonującej struktury wielopoziomowego sprawowania rządów z jasno określonymi obowiązkami umożliwiającymi działania. Ważne jest stworzenie skutecznych regionalnych i lokalnych mechanizmów przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków za pomocą wspólnych sieci sektora publicznego, prywatnego i trzeciego, poszerzenia wiedzy oraz zwiększenia umiejętności i środków finansowych.

12. Podkreśla znaczenie rozwiązań opartych na zasobach przyrody w procesie dostosowania do zmiany klimatu, ponieważ ich wdrożenie daje możliwość rozwiązania wzajemnie powiązanych sytuacji kryzysowych dotyczących klimatu, przyrody i zdrowia, przynosząc korzyści zarówno w sferze społecznej, jak i ekologicznej, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego rozwoju i odporności. Rozwiązania oparte na przyrodzie mogą być również ważnym środkiem realizacji celów zrównoważonego rozwoju i ambicji UNFCCC, w szczególności w odniesieniu do wykorzystania synergii między różnymi celami zrównoważonego rozwoju a działaniami w dziedzinie klimatu.

13. Podkreśla, że przystosowanie się do zmiany klimatu będzie wymagać znaczącej transformacji i będzie musiało zostać uwzględnione w planach terytorialnych i gospodarowaniu gruntami jako priorytet przekrojowy. Polityka przystosowywania się do zmiany klimatu ma poważne konsekwencje dla zdrowia i sprawiedliwości społecznej.

14. Zauważa, że poziom gotowości lokalnej związany z przystosowaniem się do zmiany klimatu różni się zarówno w skali globalnej, jak i w Europie. Zagrożenia klimatyczne nie są obecnie szeroko uwzględniane w ogólnym zarządzaniu ryzykiem i planowaniu gotowości w gminach.

15. Zaznacza, że aby były skuteczne, wszystkie działania w dziedzinie klimatu, w tym przystosowywanie się do niej, muszą opierać się na najlepszej dostępnej wiedzy i innowacjach oraz są w pełni uzależnione od zaangażowania obywateli. Władze lokalne i regionalne są najbardziej zaufanym szczeblem sprawowania rządów, ponieważ najlepiej wiedzą, co jest potrzebne i w jaki sposób należy skutecznie zająć się żądaniami i oczekiwaniami obywateli europejskich.

16. Wzywa Komisję Europejską oraz państwa członkowskie do wspierania rozwoju:

a) zrównoważoności jako „nowej normalności” dla wszystkich społeczności, przedsiębiorstw i osób fizycznych;

- b) zrównoważoności, neutralności pod względem emisji CO₂, gospodarki o obiegu zamkniętym i odporności jako zasady przewodniej przy podejmowaniu wszelkich decyzji – publicznych i prywatnych, z uwzględnieniem procesów tworzenia budżetów;
- c) planowania i działania ukierunkowanego na zrównoważony rozwój w oparciu o współpracę, wiedzę i dobre praktyki;
- d) badań nad zrównoważonym rozwojem i wspólnych działań – multidyscyplinarnych i interdyscyplinarnych – mających na celu pogłębienie i dywersyfikację wiedzy fachowej;
- e) łączności cyfrowej dla wszystkich obywateli posiadających odpowiednie umiejętności jako przekrojowego elementu zapewniającego ekologiczną i cyfrową transformację;
- f) metod włączenia wszystkich tych elementów do wszystkich rozwiązań edukacyjnych w Unii Europejskiej;
- g) finansowania dla miast i regionów na potrzeby zmiany i podnoszenia kwalifikacji siły roboczej.

17. Zaleca zmniejszenie śladu węglowego poprzez jak największe ograniczenie negatywnego wpływu produktów, usług i organizacji. Apeluje również o większe skupienie się na pozytywnym śladzie ekologicznym poprzez wskazanie pozytywnego wpływu, który w przyszłości produkty, usługi i organizacje mogą wywrzeć z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju.

18. Popiera rozwój lokalnych platform naukowych w dziedzinie zmiany klimatu (istniejących już w różnych regionach i pełniących rolę „lokalnego IPCC”), tak aby zachęcać do współpracy z naukowcami i wspierać podejmowanie decyzji przez członków samorządu lokalnego.

19. Zaznacza, że budowanie odporności osobistej, wspólnotowej i regionalnej jest kluczowym czynnikiem przystosowania się do zmiany klimatu. Podkreśla wagę świadomości ludzi, uczenia się, rozwoju zdolności i koncepcji dla krzewienia międzyregionalnej i ponadnarodowej kultury współpracy, by móc działać praktycznie na całym świecie.

20. Wzywa Komisję do opracowania i szerszego zastosowania ogólnoeuropejskich instrumentów współpracy w celu współtworzenia nowych rozwiązań w odniesieniu do wyzwań klimatycznych oraz postuluje, by cyfrowe i wirtualne zespoły mentorskie oraz wzajemna opieka mentorska wspierały nowy, innowacyjny, regionalny i lokalny rozwój zrównoważony. Miasta i regiony są gotowe służyć za laboratorium nowych rozwiązań, które mogą zaspokoić różnicowane potrzeby terytoriów UE.

21. Podkreśla przydatność sieci żywych laboratoriów, gdyż pomagają one zaradzić niedostatecznemu przystosowaniu się do zmiany klimatu i jej łagodzeniu oraz rozwijać innowacje na rzecz zrównoważonego rozwoju.

22. Akcentuje znaczenie rolnictwa i leśnictwa (WPR) w globalnej polityce klimatycznej, ponieważ mogą one odgrywać ważną rolę w zwiększaniu odporności i zrównoważoności oraz promowaniu innowacyjnych rozwiązań na obszarach wiejskich. W tym kontekście cele Zielonego Ładu, zwłaszcza strategia na rzecz bioróżnorodności i strategia „Od pola do stołu”, muszą zostać włączone do WPR, co położy kres powiązaniu między dotacjami a obszarem ziem rolnych, zamiast tego wprowadzając powiązanie między dotacjami a spełnianiem wysokich i wiążących norm dotyczących ochrony klimatu, bioróżnorodności, wykorzystania pestycydów i dobrostanu zwierząt, skróconych łańcuchów dostaw i promowania produkcji lokalnej.

23. Podkreśla pozytywną synergię między polityką ochrony różnorodności biologicznej a polityką łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, podstawowymi filarami, na których opiera się globalna walka ze zmianą klimatu.

24. Podkreśla wagę stosowania prewencyjnych systemów informacyjnych takich jak Galileo i Copernicus w ocenach zagrożeń i ryzyka na poziomie społeczności lokalnych. Wymaga to bardziej systematycznych i kompleksowych lokalnych i regionalnych rozwiązań w zakresie eksploracji i przetwarzania danych, takich jak wykorzystywanie satelitów i czujników wyposażonych w narzędzia wspierane przez system informacji geograficznej do sporządzania map podatności na różne zagrożenia klimatyczne. Zachęca władze lokalne i regionalne do wykorzystywania dostępnych danych i usług, zwłaszcza tych oferowanych w ramach usługi programu Copernicus w zakresie zmiany klimatu (C3S).

25. Podkreśla potrzebę dalszego inwestowania w znaczenie technologii przestrzeni kosmicznej, ponieważ jest ona kluczowym elementem zrównoważonego i odpornego rozwoju i zapewnia odpowiednie informacje na temat zagrożeń związanych z klimatem i powiązanych środków dostosowawczych: w tej dziedzinie wyraża gotowość do współpracy z Komisją, Wspólnym Centrum Badawczym i Europejską Agencją Środowiska w celu zbadania działań mających na celu przybliżenie tych technologii władzom lokalnym i regionalnym.

26. Zwraca uwagę, że przystosowanie się do zmiany klimatu należy uznać za istotny filar Europejskiego Zielonego Ładu, który jest nową strategią wzrostu UE. Przyjmuje z zadowoleniem proponowane Europejskie prawo o klimacie jako sposób na zapewnienie nadrzędnych ram zarówno łagodzenia zmiany klimatu, jak i przystosowania się do niej.

Miasta i regiony powinny odgrywać większą rolę w polityce przystosowywania się do zmiany klimatu

27. Podkreśla, że miasta i regiony są innowatorami i pionierami w zakresie działań na rzecz klimatu i dostosowania do jego zmian, a także często uczestniczą w projektach badawczych i innowacyjnych, takich jak projekty realizowane w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, co umożliwi im pełnienie roli ambasadorów w zakresie dostosowania do zmiany klimatu w całej Europie oraz promowanie współpracy transgranicznej między szczeblami niższymi niż krajowy w zakresie rozwiązywania problemów związanych z klimatem.

28. Odnotowuje, że samorządy lokalne są odpowiedzialne za ponad 70 % środków na rzecz ograniczenia zmiany klimatu i aż 90 % działań związanych z przystosowaniem się do niej oraz że żadna polityka przystosowywania się do zmiany klimatu nie będzie skuteczna, jeżeli nie uwzględni potrzeb, poglądów i wiedzy fachowej lokalnych regionów i miast. Zwraca uwagę, że szacunkowo w całej UE około 40 % miast liczących ponad 150 tys. mieszkańców przyjęło plany przystosowawcze ⁽²⁾.

29. Aplikacje cyfrowe mogą odegrać kluczową rolę we wspieraniu władz lokalnych i regionalnych we wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju i celów dotyczących klimatu lub w dostosowywaniu się do zmiany klimatu. W związku z tym przy dostosowywaniu się do zmiany klimatu i jej łagodzeniu należy zawsze brać pod uwagę zrównoważone rozwiązania cyfrowe. Należy także wymieniać się przykładami najlepszych praktyk, a jednocześnie zawsze kontrolować faktyczną skuteczność rozwiązań cyfrowych.

30. Zwraca uwagę, że najbardziej widoczne skutki zmiany klimatu w Europie i na świecie wynikają z ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak fale upałów, powodzie, niedobór wody, pożary roślinności i choroby, które pociągają za sobą liczne ofiary w ludziach, straty finansowe, a także pogorszenie jakości życia. Zauważa również, że wyludnianie się obszarów wiejskich, utrata dostępu do żyznych gleb i utrata różnorodności biologicznej powodują trudności społeczne i gospodarcze, które stają się coraz większym problemem globalnym i które będą miały ogromne konsekwencje w Europie ⁽³⁾.

31. Podkreśla kluczową wagę dwóch misji przeciwdziałania zmianie klimatu: „Europa bardziej odporna na zmianę klimatu” oraz „100 miast neutralnych dla klimatu do 2030 r.”. Wyraża gotowość do współpracy z Komisją, by zachęcić społeczności, miasta i regiony reprezentujące pełną różnorodność geograficzną, społeczną i gospodarczą obszarów europejskich do składania wniosków i nominacji. Jest gotowy opracować wraz z misjami, Porozumieniem Burmistrzów i innymi podmiotami ramy wdrażania służące osiągnięciu celu neutralności klimatycznej.

32. Zaleca, aby Europejska Agencja Środowiska (EEA) – wraz z różnymi organizacjami eksperckimi, takimi jak Wspólne Centrum Badawcze, partnerstwo na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu w ramach agendy miejskiej ⁽⁴⁾ i Porozumienie Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii ⁽⁵⁾ – regularnie przekazywała aktualne informacje na temat wiedzy naukowej i prezentowała konkretne projekty związane ze zmianą klimatu, skutkami i podatnością na zagrożenia w głównych regionach biogeograficznych w Europie.

33. Zaznacza, że wpływ zmiany klimatu jest nierównomierny i że we właściwym wyborze polityki kluczową rolę odgrywają czynniki terytorialne. To, które działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu są odpowiednie, zależy od konkretnych zagrożeń, na przykład w regionach najbardziej oddalonych, wyspiarskich, górskich, przybrzeżnych i w regionie arktycznym.

34. Domaga się podjęcia pilnych działań w Arktyce, gdzie temperatury zimowe są już o 2,5 °C wyższe niż temperatury sprzed epoki przemysłowej, co oznacza, że lód morski i śnieg topnieją w niespotykanym dotąd tempie, jak udowodniła ostatnio np. ekspedycja MOSAiC. Szczególną uwagę należy zwrócić na większą wrażliwość Arktyki – określaną mianem „amplifikacji polarnej”.

⁽²⁾ Sprawozdanie z realizacji strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu (COM(2018) 738 final).

⁽³⁾ <https://www.eea.europa.eu/themes/climate-change-adaptation>

⁽⁴⁾ <https://ec.europa.eu/futurium/en/climate-adaptation>

⁽⁵⁾ <https://www.porozumienieburmistrzow.eu/pl/>

35. Zwraca uwagę na wyjątkowe bogactwo przyrody śródziemnomorskiej i jej szczególną podatność na klęski żywiołowe, zmianę klimatu i rozwój społeczno-gospodarczy. Konieczne są konkretne działania w celu zwiększenia zrównoważonego charakteru zasobów naturalnych, w szczególności ochrony różnorodności biologicznej.

36. Podkreśla, że zmiana klimatu jest silnie związana z przemianami społeczno-gospodarczymi, takimi jak urbanizacja, i że europejskie obszary miejskie, które są zamieszkałe przez trzy czwarte ludności, stoją w obliczu wyzwań klimatycznych, które wymagają dostosowanych rozwiązań i wsparcia ze strony UE i państw członkowskich⁽⁶⁾. Podkreśla także znaczenie obszarów wiejskich i podmiejskich, na których czasami jeszcze trudniej jest ograniczyć emisje. Apeluje zatem o odpowiednie rozwiązania także dla tych obszarów.

37. Zwraca uwagę, że wielopoziomowy dialog w dziedzinie klimatu i energii doskonale nadaje się do tego, by stać się potężnym narzędziem zapewniającym skuteczną integrację wertykalną i uwzględniającym politykę przystosowywania się do zmiany klimatu w głównym nurcie. Powinien on zostać tak poszerzony, by obejmował cały Europejski Zielony Ład.

38. Podkreśla kluczową rolę Porozumienia Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii i podobnych inicjatyw w przybliżaniu polityki przystosowywania się do zmiany klimatu miastom i regionom, a także rolę sygnatariuszy Porozumienia we wdrażaniu planów działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu.

39. Podkreśla znaczenie większego wykorzystania, rozszerzenia i przyjmowania innowacyjnych technologii cyfrowych, które sprzyjają zdolnościom integracyjnym i spójności, z myślą o rozwijaniu inteligentnej strategii regionalnej. 5G, internet rzeczy i analiza danych, jako przykłady tego rodzaju technologii, muszą być postrzegane jako elementy sprzyjające cyfrowej i ekologicznej transformacji regionów i miast, a w szczególności jako przełomowy czynnik w świadczeniu cyfrowych usług publicznych, zapewnianiu efektywności energetycznej, promowaniu kultury i turystyki oraz osiągnięciu spójności społecznej i terytorialnej.

40. Zwraca uwagę na rolę systemów energetycznych w przystosowywaniu się do zmiany klimatu i powiązania między nimi określone w komunikacie w sprawie strategii UE dotyczącej integracji systemu energetycznego⁽⁷⁾, i wzywa Komisję Europejską do dalszego analizowania tych powiązań w ramach działań następczych podejmowanych w związku z komunikatem.

41. Podkreśla wagę rozwijania partnerstw europejskich między miastami i regionami w oparciu o koncepcje inteligentnej specjalizacji; zaleca zwiększenie roli miast i regionów w platformie przystosowania się do zmiany klimatu⁽⁸⁾ i pragnie pogłębić współpracę, zwłaszcza z Europejską Agencją Środowiska, EIT Climate KIC i Wspólnym Centrum Badawczym.

42. Zwraca uwagę na potrzebę poprawy zdolności regionów i miast w zakresie wdrażania oraz na znaczenie posiadania wystarczającej liczby pracowników, w tym o odpowiednich kwalifikacjach. Zwłaszcza na szczeblu gminnym należy systematycznie zapewniać niezbędną siłę roboczą w celu koordynacji wielu dziedzin pracy i obszarów odpowiedzialności związanych z realizacją celów zrównoważonego rozwoju i celów działań w dziedzinie klimatu.

Finansowanie i zasady globalne

43. Wzywa Komisję do zwrócenia szczególnej uwagi na system opłat za emisję CO₂. Transformacja klimatyczna wymaga nowych inwestycji, zwłaszcza w sektorze prywatnym, w celu przystosowania się do zmiany klimatu i złagodzenia jej skutków. Aby przyciągnąć potrzebne inwestycje, cena CO₂ powinna zostać ustalona na przewidywalnym i odpowiednim poziomie. System taki powinien zachęcać przedsiębiorstwa energetyczne i inne rodzaje przedsiębiorstw do odgrywania istotnej roli w osiągnięciu celów klimatycznych i tworzeniu nowych rozwiązań w zakresie neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla.

44. Podkreśla, że potrzebny jest bardziej skuteczny system ustalania cen CO₂, w tym mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji dwutlenku węgla, tak aby uczynić CO₂ przejrzystym elementem systemu gospodarczego i wspierać przejście na neutralność emisyjną. Stworzyłoby to nowe równe warunki działania dla zrównoważonych działań i stanowiłoby kluczowe narzędzie zapewniające przejrzystość systemu CO₂ na wszystkich poziomach i we wszystkich sektorach.

⁽⁶⁾ <https://www.porozumienieburmistrzow.eu/pl/>

⁽⁷⁾ COM(2020) 299 final.

⁽⁸⁾ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>

45. Popiera apel PE o ustanowienie budżetu emisji gazów cieplarnianych netto w UE-27 w oparciu o najnowsze obliczenia naukowe stosowane przez IPCC, który odzwierciedlałby sprawiedliwy udział Unii w pozostałych światowych emisjach zgodnie z celami porozumienia paryskiego i wyznaczałby kierunek działań Unii na rzecz zerowych emisji gazów cieplarnianych netto do 2050 r.

46. Wzywa UE do przyjęcia wiodącej i silnej roli na świecie w celu opracowania niezbędnych systemów dotyczących budżetów emisji i opłat za emisję CO₂ do 2030 r. i negocjowania podobnych elementów ze swoimi globalnymi partnerami handlowymi.

47. Proponuje promowanie długoterminowych, finansowanych przez UE inwestycji w infrastrukturę związaną z przystosowaniem się do zmiany klimatu. Podkreśla wagę odpowiednich możliwości finansowania dla przystosowania się do zmiany klimatu na wszystkich szczeblach sprawowania rządów, a także przeanalizowania potencjalnych nowych wariantów dla istniejącej infrastruktury oraz zbadania nowych i innowacyjnych rozwiązań.

48. Zaleca, aby UE i rządy krajowe zapewniły stabilne i systematyczne finansowanie publiczne przystosowania się do zmiany klimatu, np. dla usług użyteczności publicznej, służb pogotowia i ratownictwa oraz opieki zdrowotnej. Zapobiegawcze przystosowanie się do zmiany klimatu wymaga kompleksowych inwestycji w infrastrukturę i instrumenty ratunkowe, które włączają przystosowanie się do zmiany klimatu i łagodzenie jej skutków do ogólnych środków zrównoważonego rozwoju.

49. Odnosi się pozytywnie do zapowiedzi zielonych obligacji mających na celu finansowanie działań w dziedzinie zmiany klimatu. Ostrzega, że środki publiczne mogą nie wystarczyć do zaspokojenia wszystkich potrzeb w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz że należy zachęcać do prywatnego finansowania działań przystosowawczych. Kryteria systematyki i praktyczne podejście w odniesieniu do tego, co jest zrównoważone i bezpieczne, muszą być opracowane tak, aby nie nakładać obciążeń administracyjnych na podmioty, które chcą inwestować w sposób zrównoważony. Dotyczy to w szczególności sytuacji, gdy aspekty te wykraczają poza obowiązujące prawodawstwo unijne i krajowe.

50. Odnotowuje, że nowe ramy na lata 2021–2027 będą w dużym stopniu koncentrować się na inteligentniejszej – dzięki innowacjom – oraz bardziej ekologicznej i bezemisyjnej Europie. Postuluje, by KR miał większy wpływ na zastosowanie kombinacji instrumentów na rzecz regionalnych inwestycji publiczno-prywatnych w przystosowywanie się do zmiany klimatu i jej łagodzenie; obejmuje to wsparcie lokalnych strategii i wzmocnienie pozycji władz lokalnych w zarządzaniu funduszami unijnymi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi. Wskazuje, że w ramach europejskich programów należy promować tworzenie dobrych rozwiązań w zakresie klimatu i dzielenie się nimi, z korzyścią dla gmin różnej wielkości.

51. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne najlepiej znają potrzeby i wyzwania obywateli i odpowiadają za wdrażanie polityki UE na szczeblu lokalnym i regionalnym. W związku z tym państwa członkowskie powinny angażować władze lokalne i regionalne w proces podejmowania decyzji związanych z prawodawstwem unijnym i krajowym. KR zachęca państwa członkowskie do przekazywania władzom lokalnym i regionalnym uprawnień w zakresie zarządzania funduszami i instrumentami finansowymi w oparciu o zasadę pomocniczości.

52. Wskazuje na wzrost zaangażowania Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) w zwiększenie do 2025 r. udziału środków finansowych przeznaczonych na działania w dziedzinie klimatu i zrównoważenie środowiskowe oraz w opracowanie planu działania banku klimatycznego⁽⁹⁾. Z zadowoleniem przyjmuje wprowadzenie systemu oceny zagrożeń związanych ze zmianą klimatu EBI w celu systematycznej oceny fizycznych zagrożeń klimatycznych.

53. Podkreśla, że konieczne jest powiązanie opracowywania nowej strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu z zasadami określonymi w Europejskim Zielonym Ładzie. Apeluje, by Komisja uznała miasta i regiony za pełnoprawnych partnerów w tych ramach oraz by lepiej zajęła się różnicami między lokalnymi, oddolnymi i krajowymi strategiami adaptacji.

⁽⁹⁾ <https://www.eib.org/en/about/partners/cso/consultations/item/cb-roadmap-stakeholder-engagement.htm>

Większa spójność i działania w całej Europie

54. Zwraca uwagę, że cele Paktu na rzecz Klimatu opierają się na aktywnej pomocniczości i wielopoziomym sprawowaniu rządów. Gotów jest udzielić wsparcia politycznego we wdrażaniu Paktu ⁽¹⁰⁾ i przekazać go wszystkim miastom i regionom Europy. W tym zakresie wzywa Komisję do uwzględnienia działań przystosowawczych jako jednej z interwencji w ramach tej ważnej inicjatywy.

55. Podkreśla potencjał Europejskiego Paktu na rzecz Klimatu jako, z jednej strony, innowacyjnego narzędzia zarządzania wzmacniającego współpracę między władzami lokalnymi i regionalnymi a instytucjami europejskimi, a z drugiej strony – inicjatywy parasolowej mającej na celu stymulowanie tworzenia lokalnych paktów klimatycznych w całej UE oraz ułatwianie stosowania najlepszych praktyk, w tym w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu.

56. Przypomina o wadze włączenia polityki przystosowywania się do zmiany klimatu do planowania infrastruktury terytorialnej i architektury krajobrazu oraz zarządzania nimi ⁽¹¹⁾: miasta i regiony muszą podjąć znaczne wysiłki.

57. Z zadowoleniem przyjmuje wniosek dotyczący ambitnego planu w zakresie celów klimatycznych na 2030 r. i wzywa Komisję do uwzględnienia w tych ramach również środków i celów przystosowawczych.

58. Akcentuje, że szereg inicjatyw – takich jak dialogi obywatelskie, oceny oddziaływania terytorialnego, wielopoziomowe dialogi w dziedzinie klimatu i energii oraz sieć RegHub, jak również Europejska inicjatywa miejska związana z polityką spójności po 2020 r. – może pomagać zarówno w ocenie działań w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu, jak i w ustalaniu programu strategicznego z udziałem podmiotów, na które zmiana klimatu i działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu mają bezpośredni wpływ.

59. Z zadowoleniem przyjmuje uruchomienie fali renowacji jako przyszłościowej inicjatywy na rzecz zwiększenia wysiłków UE w jednym z kluczowych obszarów osiągnięcia naszych celów klimatycznych: w tym kontekście wzywa Komisję do dalszego rozwijania roli renowacji budynków w zwiększaniu celów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i zwiększaniu odporności środowiska zbudowanego.

60. Zwraca uwagę, że wpływ zmiany klimatu na obywateli jest różny w zależności od ich sytuacji społecznej i ekonomicznej, wieku i płci. W nowej strategii UE należy zatem uważnie zastanowić się nad aspektem społecznym polityki przystosowywania się do zmiany klimatu na podstawie prac Europejskiej Agencji Środowiska w tej dziedzinie ⁽¹²⁾.

61. Zaznacza, że państwa członkowskie przygotowują obecnie różne plany i strategie, takie jak strategie przystosowania się do zmiany klimatu, krajowe plany w zakresie energii i klimatu, krajowe strategie długoterminowe i strategie zrównoważonego rozwoju, jak również inne polityki sektorowe dotyczące m.in. bioróżnorodności, leśnictwa, rolnictwa lub zagospodarowania przestrzennego. Zwraca uwagę, że stwarza to ryzyko dezorientacji miast i regionów, i wzywa Komisję Europejską do ponownego rozważenia ogólnych ram na rzecz bardziej zintegrowanego podejścia.

62. Apeluje, by Komisja stanowczo zaleciła państwom członkowskim zaangażowanie władz szczebla niższego niż krajowy w opracowywanie strategii adaptacji i promowanie rozwoju strategii regionalnych i lokalnych, a także podziału strategii krajowych na poszczególne regiony. Wyraża gotowość do zorganizowania w tym celu wielopoziomowych dialogów w dziedzinie klimatu i energii.

Bruksela, dnia 10 grudnia 2020 r.

Apostolos TZITZIKOSTAS

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Regionów

⁽¹⁰⁾ Zob. opinia 1360/2020 „Europejski Pakt na rzecz Klimatu” (Dz.U. C 440 z 18.12.2020, s. 99), sprawozdawca: Rafał Trzaskowski (PL/EPL), dostępna na stronie: <https://cor.europa.eu/pl/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-1360-2020>.

⁽¹¹⁾ https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/adaptation/what/docs/swd_2013_137_en.pdf

⁽¹²⁾ <https://www.eea.europa.eu/publications/unequal-exposure-and-unequal-impacts>